

yTiimi, uudenlainen yrittämiseen keskittyvä suuntautumisvaihtoehto

Jari-Pekka Jääskeläinen

**Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2009**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) JÄÄSKELÄINEN, Jari-Pekka	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 31	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus Salainen _____ saakka	
Työn nimi yTiimi, uudenlainen yrittämiseen keskittyvä suuntautumisvaihtoehto		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu,		
Työn ohjaaja(t) PIRINEN, Ritva		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tänä päivänä monessa työtehtävässä vaaditaan yrittäjämäistä asennetta. Vaikka työskentelisi suuressakin yrityksessä, pitää pystyä ajattelemaan ja suhtautumaan omaan työhönsä yrittäjämäisesti. Lähivuosina suurten ikäluokkien ikääntyessä tarvitaan jopa 80 000 uutta yrittäjää jatkamaan eläkkeelle jatkavien liiketoimintaa ja samalla kehittämään uutta yritystoimintaa ikääntyneiden palvelutarpeisiin. Niinpä sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys ja niitä edistävät opetusmenetelmät ovat entistä tärkeämpiä eri oppilaitosten yrittäjyyskasvatuksessa.</p> <p>Myös Savonia – ammattikorkeakoulussa yrittäjyyskasvatus koettiin entistä ajankohtaisemmaksi ja tärkeämmäksi ja niinpä oppilaitos toteutti Yrittäjyysakatemia – selvityshankkeen vuosina 2004 -2005. Selvityksen tavoitteena oli kartoittaa monialaisten yrittäjyysopintojen toteuttamisen mahdollisuudet ja esittää suunnitelma opintojen käytännön toteuttamiseksi.</p> <p>Selvityksen tuloksena syntyi yrittäjyystiimi, yTiimi, joka on vaihtoehtoinen, yrittäjyyttä painottava tapa suorittaa osa ammattiopintoja. yTiimi toimii omana ryhmänään tiimimanagerin ohjauksessa ja opiskelussa painotetaan tiimioppimisen ja käytännönläheisyyden lisäksi myös itsenäisen opiskelun merkitystä. Opiskelu koostuu kolmesta eri moduulista, jotka kestävät kukin puoli vuotta kerrallaan. yTiimiin valitaan enimmillään 25 ensimmäisen vuoden opiskelijaa, jotka opiskelevat liiketalouden ja majoitus- ja ravitsemisalan yksiköissä. Tulevaisuudessa on tarkoitus löytää opiskelijoita myös muista Savonia -amk:n yksiköistä ja niinpä syksyllä aloittavassa tiimissä onkin jo opiskelija Muotoiluakatemiasta.</p> <p>yTiimin opinnoissa erilaisilla kummiyritys- projekteilla on tärkeä merkitys. Tapaamisissa on lisäksi käsitelty ko. aiheeseen liittyvää teoriaa ja tehty syventäviä harjoituksia. Kokonaisuudessaan opiskelu yTiimissä on saadun palautteen perusteella koettu monipuoliseksi ja vaihtelevaksi. Erityisesti yrittäjävierailuihin liittyvät yrittäjätarinat ovat tehneet vaikutuksen opiskelijoihin ja myös valmentajien rooli on koettu tärkeäksi. Yhteenvetona voidaan todeta, että uusi, yrittäjyyteen suuntautunut opintosuunta on käynnistynyt suunnitellulla tavalla ja tarkoitus on jatkaa ja kehittää valmennusta entistä monipuolisemmaksi.</p>		
Avainsanat (asiasanat) yTiimi, sisäinen yrittäjyys, yrittäjyyskasvatus, projektit		
Muut tiedot		

Author(s) JÄÄSKELÄINEN, Jari-Pekka	Type of Publication Development Project Report	
	Pages 31	Language Finnish
	Confidential ☐ until _____	
Title The entrepreneurship team, the new alternative study line concentrating on the entrepreneurship		
Degree Programme Vocational teacher training		
Tutor(s) PIRINEN, Ritva		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>Today we need in many jobs entrepreneurial attitude. Even if you would work in a bigger company, you must think of your work as you would be an entrepreneur. In the next years when a big number of people will retire it is needed even 80 000 new entrepreneurs to continue the business and at the same time to develop new business for the needs of older people. So the intrapreneurship and the entrepreneurship and the teaching methods which promote those items are more important in the entrepreneurship education in different institutions.</p> <p>Also in the Savonia University of applied sciences the entrepreneurship education is considered more current and important and so the university implemented the Entrepreneurship Academy-project during the years 2004-2005. The aim was to make survey how to implement the studies of the entrepreneurship and to give a plan how to implement the practical studies.</p> <p>As a result of the study an Entrepreneurship team was founded. This eTeam is an alternative way to study entrepreneurship. The eTeam works as a group of its own leading by the team manager. During the studies the teamwork and practical learning is emphasized and also the independent way of studying. The studies consists of three modules, each lasting half a year. The amount of students chosen for the team is 25 and they are studying business and tourism and catering in the units of Savonia university of applied science. In the future the purpose is to find students also from the other units and therefore there is already one student from the Culture academy starting her studies in the eTeam in the next autumn.</p> <p>Different projects offered by the mentoring companies have an important meaning. During the meetings the theory involved in the topics has been studied and also demanding exercises have been carried out. As a whole the studies in the eTeam have been considered comprehensive and changeable. Especially the entrepreneurs' stories have had an effect on the students and also the role of the managers have been important. As a conclusion we can consider that the new study line concentrating on the entrepreneurship has started as planned and the aim is to continue and develop the training even more comprehensive.</p>		
Keywords eTeam, intrapreneurship, entrepreneurship education, projects,		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

JOHDANTO	6
2 TAVOITTEET JA RAJOITUKSET	7
3 ERI OPPIMISKÄSITYKSET.....	7
3.1 Oppimiskäsityksistä.....	7
3.1.1 Behavioristinen oppimiskäsitys.....	8
3.1.2 Humanistinen oppimiskäsitys.....	8
3.1.3 Kognitiivinen oppimiskäsitys.....	8
3.1.4 Konstruktivistinen oppimiskäsitys	9
3.1.5 Kokemuksellinen oppiminen.....	9
3.1.6 Ongelmalähtöinen oppimiskulttuuri.....	10
4 YRITTÄJYYS.	12
4.1 Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys.....	12
4.2 Yrittäjyyskasvatus	13
4.3 Kansalliset ja kansainväliset mallit	14
5. YRITTÄJYYSKATEMIA-SELVITYSHANKE	16
5.1 Selvityksen taustaa	16
5.2 Selvityshankkeen tavoitteet ja sisältö.....	17
5.3 Yrittäjien mielipiteet.....	18
5.4 Opiskelijoiden asenteet.....	20
5.5 Ehdotukset yrittäjyysakatemian toteuttamiseksi	20
6 TIIMIN KEHITTYMINEN	21
6.1 Ryhmästä tiimiksi.....	21
6.2 Tiimissä oppiminen	22
6.3 Oppimisprosessit	22
6.4 Tiimin johtaminen	22

7 YTIIMIN TOTEUTUS	23
7.1 Yrittäjyystiimi ryhmästä tiimiksi.....	24
7.2 Opiskelijapalautteet	25
8 POHDINTA	26
LÄHTEET.....	27
LIITTEET.....	29
Liite 1. yTiimin palautekysely.....	30
TAULUKOT.....	11
TAULUKKO 1. Didaktiivinen vs.yrittäjyyttä edistävä oppimisenäkemys.....	11
TAULUKKO 2. yTiimiopiskelun parhaat/ huonoimmat puolet.....	25

JOHDANTO

Tänä päivänä monessa työtehtävässä vaaditaan yrittäjämäistä asennetta. Vaikka työskentelisi suuressa, jopa monikansallisessa yrityksessä vieraan palveluksessa, täytyy pystyä ajattelemaan ja suhtautumaan omaan työhönsä yrittäjämäisesti.

Lähivuosina suurten ikäluokkien ikääntyessä tarvitaan 60 000 – 80 000 uutta yrittäjää jatkamaan eläkkeelle jatkavien liiketoimintaa ja samalla kehittämään uutta yritystoimintaa ikääntyneiden palvelutarpeisiin (Römer - Paakkanen 2004).

Kansantalous tarvitsee yrittäjyyttä ja yritteliäisyyttä. Maassamme on verrattuna muihin Euroopan maihin kuitenkin vähemmän yrittäjiä. Voidaan sanoa, että yrittäjyys ei ole ollut kiinnostava vaihtoehto varsinkaan nuorten keskuudessa. Niinpä usein juuri ammatillisten oppilaitosten rooli on korostunut yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistäjänä, jolloin opintojen tavoitteisiin onkin kirjattu yrittäjyys.

Myös Savonia – ammattikorkeakoulussa kiinnostus yrittäjyyskasvatukseen on noussut, ja niinpä oppilaitos toteutti Yrittäjyysakatemia –selvityshankkeen vuosina 2004-2005. Selvityksessä oli mukana alueen yrittäjiä, yrittäjäjärjestöjen edustajia sekä muita yrittäjyydestä kiinnostuneita tahoja. Hankkeen toteuttajana oli Savonia - ammattikorkeakoulun Savonia Business- tulosalue, johon kuuluu liiketalouden ja matkailu- ja ravitsemisalujen koulutus. Selvityksen tavoitteena oli kartoittaa monialaisten yrittäjyysopintojen toteuttamisen mahdollisuudet ja esittää suunnitelma opintojen käytännön toteuttamiseksi.

Syksyllä 2007 käynnistyi Savonia ammattikorkeakoulussa ensimmäinen yrittämiseen keskittyvä suuntautumisvaihtoehto, yTiimi. Tässä kehittämishankeraportissa pyritään selvittämään, miten kokonaan uudentyyppinen yrittämiseen valmentava koulutus on toteutettu, millaisia haasteita matkan aikana on kohdattu ja miten niistä on selvitty. Raportin lopussa on myös mahdollista saada palautetta ensimmäisen yTiimin opiskelijoilta, miten he itse ovat kokeneet opiskelun yTiimissä ja myös millaisia ajatuksia valmennus on herättänyt valmentajissa.

2 TAVOITTEET JA RAJOITUKSET

Kehittämishankkeen tarkoituksena on selvittää, miten yTiimi, vaihtoehtoinen, yrittäjyyttä painottava tapa suorittaa ammattiopintoja on syntynyt ja millaisia haasteita sen käynnistämiseksi on ollut. Tavoitteena on samalla selvittää, onko onnistuttu vahvistamaan ja tukemaan käytännönläheisesti opiskelijoiden liiketoimintavalmiuksia ja kehittämään yrittäjyysasennetta.

Ensimmäisen yTiimin opiskelijoiden oppimispalautteiden pohjalta pyritään analysoimaan, miten tiimin työskentely on lähtenyt käyntiin ja miten valmentajat ovat onnistuneet työssään. Tavoitteena on myös selvittää, tarvitaanko tehdä muutoksia itse opetussuunnitelmaan ja samalla käytännön valmennukseen ja miten eri opetuksen osa-alueet ovat tasapainossa.

Hanke rajoittuu tarkastelemaan Savonia- ammattikorkeakoulun yrittäjyystiimiä. Tässä raportissa ei perehdytä ko. oppilaitoksen muihin yrittäjyyttä sivuaviin opintoihin eikä sitä verrata muiden vastaavan tyyppisten yrittäjyysopetusmallien metodeihin ja opintosuunnitelmiin. Samoin raportissa mainitut opiskelijoiden palautteet ovat ainoastaan ensimmäiseltä yrittäjyystiimiltä, sillä seuraavan tiimin palautteet ovat vasta ensimmäiseltä puolivuotisjaksolta, eivätkä siten ole vertailukelpoisia.

3 ERI OPPIMISKÄSITYKSET

3.1 Oppimiskäsityksistä

Olen soveltanut työssäni Outi Pylkän Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatilliselle opettaja korkeakoululle tekemää kirjoitusta eri oppimiskäsityksistä ja oppimisen ohjaamisesta. Pylkkä on koosteessaan tarkasti havainnoinut mitä eri paradigmoista on liittynyt opettamiseen. Hänen mukaansa behavioristinen oppimiskäsitys sisältää opettajakeskeisen opettamisen, kun taas konstruktivistinen, kognitiivinen ja kokemuksellinen paradigma korostavat oppijakeskeistä lähestymistapaa. (Pylkkä, 2005).

3.1.1 Behavioristinen oppimiskäsitys

Oppija nähdään behaviorismissa tyhjänä tauluna (tabula rasa), johon pyritään antamaan erilaista tietoa. Oppiminen on kokonaisuudessaan ärsyke-reaktiopohjaista. Oppimiskäsitys perustuu ajatteluun, jonka mukaan eläimen ja ihmisen oppiminen nähdään samanlaisena. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että toivottu käyttäytyminen palkitaan ja ei-toivottu vastaavasti rangaistaan tai jätetään huomiotta. Pedagogisia periaatteita, jotka kuuluvat behaviorismiin ovat välitön palaute, vahvistaminen, opetettavan aineen pilkkominen osiin ja virheellisten vastausten sivuuttaminen. (Pylkkä, 2005).

3.1.2 Humanistinen oppimiskäsitys

Humanistinen oppimiskäsitys korostaa, että opettajalla on ohjaajan ja valmentajan rooli. Toisaalta oppijan tulee olla motivoitunut ja tavoitteena on itsensä toteuttaminen ja minän kasvu omien tavoitteidensa mukaisesti. Itseohjautuvuutta, minän kasvua ja itsereflektiota tulkitaan usein myötäsyttyiseksi. (Pylkkä, 2005) Oppimiskäsityksen heikkoutena voidaan pitää sitä, miten humanistinen oppimisen ohjaaminen toimii käytännössä. Varsinkin eri ikäkausina ja eri elämäntilanteissa omien tavoitteiden asettaminen vaatii oppijalta valmiuksia, joita hänellä ei välttämättä ole.

3.1.3 Kognitiivinen oppimiskäsitys

Käytännön ongelmat ja ristiriidat muodostavat oppimisen perustan kognitiivisessa oppimisessa. Oppijalle syntyy tiedollinen ristiriita ongelmatilanteessa, jota hän pyrkii ratkomaan joko hankkimalla uutta tietoa (assimilaatio) tai hän järjestää aiemman tiedon uudella tavalla (akkommodaatio). Uuden tiedon omaksuminen riippuu aina aikaisemmasta tiedosta. uuden tiedon oppimisesta oppijalle syntyy toimintaa ohjaavia sisäisiä rakenteita ja malleja, skeemoja. Kognitiivisen oppimisen tutkimuksessa on siirrytty tutkimaan enemmän jaettua kognitiota eli ryhmäprosessointia. (Pylkkä, 2005).

Opetus on kognitiiviseen oppimiskäsitykseen perustuvassa opetuksessa oppimisen systemaattista ohjausta, jossa on väljästi asetetut tavoitteet ja jossa käytetään

oppijakeskeisiä toimintatapoja. Näihin kuuluvat esimerkiksi erilaiset oppimistehtävät, pari- ja ryhmätyöskentely. Tiedon prosessointi ja pohdinta korostuvat kaikessa opetuksessa.

3.1.4 Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Tieto ei sinällään siirry konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan, vaan oppija rakentaa eli konstruoi sen itse uudelleen käyttämällä aiemmin opittua. Tässä tilanteessa sosiaalinen vuorovaikutus on hyvinkin tärkeää, koska on tärkeää ymmärtää, että sama asia voidaan käsittää ja tulkita eri tavalla. Keskeisintä on ymmärtäminen ja ajattelu. Tavoitteena on, että oppilaalle syntyy koulutuksen kannalta relevantteja ongelmia, jotka opiskelija kokee omikseen ja tärkeiksi itselleen. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on konteksti- ja tilannesidonnaista, ja sitä tapahtuu kaikkialla ja jatkuvasti. (Pylkkä, 2005).

Päivi Tynjälä korostaa oppijan aktiivisuuden merkitystä ja opettajan roolin muuttumista ohjaajaksi ja tukijaksi. Ymmärtäminen koetaan tärkeämmäksi kuin ulkoa oppiminen. Hän myös korostaa, että faktat opitaan parhaiten, kun ne pystytään kytkemään todellisiin tilanteisiin, laajempiin kokonaisuuksiin ja oppijoiden aikaisempiin tietoihin. Konstruktivistisessa oppimisessä arviointi on olennainen osa oppimisprosessia ja tällöin keskeistä on oppilaan oma osallistuminen omaan arviointiinsa. Opetussuunnitelmien kehittäminen entistä enemmän ongelmalähtöisiksi mahdollistaisi konstruktivistisen oppimisen toteutumisen.

3.1.5 Kokemuksellinen oppiminen

Kokemuksellisessa oppimisessä oppiminen on konstruktivistisen tiedonkäsityksen mukaista jatkuvaa tiedon syventämistä ja ymmärtämistä, voidaan puhua oman tietämisen rakentamisesta. Oppijan tukijana on opettaja, jolloin yhdessä pohditaan tavoitteita ja sisältöä. Oppilaalla on vastuu omasta oppimisestaan, mutta samalla opettaja tukee oppijan kasvua ja itseohjautuvuutta. Lähtökohdan muodostavat oppijan tarpeet, motivaatio ja omakohtainen kokemus. (Pylkkä, 2005).

Kolbi on kokemuksellisen oppimisen mallissaan kuvannut oppimistapahtuman prosessiksi, joka jatkuvasti kehittyy ja syvenee ja samalla itse oppiminen on

kehämäinen sykli. Oppimisen perustana on välitön , omakohtainen kokemus, jossa tärkeintä on avaus ja alkulämmittely. Oppimismenetelmänä voidaan käyttää oppimispäiväkirjaa, porinaryhmää tai aivorihtä. (Pylkkä, 2005).

Seuraavaksi Kolbin mallissa on reflektointi, jossa oppilaat refleктоivat omia kokemuksiaan. Tässä vaiheessa, jossa kriittinen, pohdiskeleva havainnointi on etusijalla, ohjaajan rooli muodostuu erittäin tärkeäksi. Opetusmenetelmiksi sopivat opetuskeskustelu, porinaryhmä ja kirjoittaminen. Seuraavaksi vuorossa on teoreettisen tiedon hakeminen abstraktissa käsitteellistämisvaiheessa. Tällöin kurinalaisen, systemaattisen ajattelun kautta luodaan uusia ja muokataan vanhoja malleja, käsitteitä ja teorioita. opetusmenetelminä voivat olla esittävä opetus, ryhmätyö, lukeminen ja yleensä erilaiset tiedonhankintatavat asiantuntijoita hyväksi käyttäen.

Viimeinen vaihe kokemuksellisessa oppimisessa on aktiivisen ja kokeilevan toiminnan vaihe, jossa testataan käytännössä malleja sekä kokemuksista, pohdinnoista ja teorioista tehtyjä päätelmiä. Käytäntöön soveltaminen voi tapahtua case -tapausten, roolipelien, harjoitusten ja työssä oppimisen avulla tai todellisessa ympäristössä testaamalla. (Pylkkä, 2005).

3.1.6 Ongelmalähtöinen oppimiskulttuuri

Ongelmalähtöistä oppimista voidaan pitää uudenaikaisena oppimiskulttuurina, joka ei ole vain tietty opetusmenetelmä tai – tekniikka. Se on ajattelutapa ja filosofia, joka muuttaa käsityksiä tiedosta, oppimisesta ja osaamisesta. (Anne Rasinkangas, 2003, 1). Voidaan todeta, että tähän kulttuuriin liittyy hyvänä yhdistelmänä ominaisuuksia kaikista edellä mainituista oppimiskäsityksistä.

Rasinkangas (2004, 42) painottaa, että ongelmalähtöisessä oppimisessa voidaan soveltaa erilaisia malleja. Tässä tapauksessa erot liittyvät tiedon käsittelyn ja oppimisen kokemusten painotuksiin ongelmanratkaisun prosessissa. Osassa painotus on prosessissa, ja osa toimii laajemmin työskentelyn strategiamallina. Lähtökohdaksi liiketalouden koulutusohjelmaan hän on esitellyt seitsemän askeleen mallin, joka korostaa rationaalista, vaihe vaiheelta etenevää yksilöllistä ongelmanratkaisua ja tiedonhankintaa.. uusi tieto rakentuu jo aiemmin opitun pohjalle.

Matti Koiranen (1997) on verrannut didaktiivista näkemystä oppimisesta yrittäjyyttä edistävään oppimisenäkemykseen. Koirasen vertailussa korostuu oppilaan itseohjautuvuuden merkitys. Hänen vertailunsa on esitetty taulukossa 1. Mallissa korostuvat oppilaiden toinen toisiltaan oppiminen, henkilökohtainen vuorovaikutus ja erityisesti keskustelu. Samalla painotetaan joustavaa ja vapaamuotoista oppimisympäristöä, virheistä oppimista ja luovaa ongelmanratkaisua. Aiempi didaktiivinen näkemys, jonka mukaan opettaja tarjoaa opin, muuttuu yrittäjyyttä edistävässä näkemyksessä ohjatuksi oivaltamiseksi.

TAULUKKO 1. Aiempi didaktiivinen näkemys oppimisesta vs. yrittäjyyttä edistävä oppimisenäkemys (Koiranen 1997)

AIEMPI DIDAKTIIVINEN NÄKEMYS	YRITTÄJYYTTÄ EDISTÄVÄ NÄKEMYS
opettajalta oppiminen	toinen toisiltaan oppiminen
passiivinen kuuntelija / vastaanottaja	tekemällä oppiminen
valmiit kirjalliset oppimateriaalit	keskustelu ja vuorovaikutus
opettajan tarjoaman opin omaksuminen sellaisenaan	ohjattu oivaltaminen
yhden henkilön eli opettajan palautteesta oppiminen	oppiminen muita tarkkailemalla
tarkoin organisoitu ja ajallisesti säädelty opetus	joustava ja vapaamuotoinen oppimisympäristö
oppimisessa ei yleensä tunneta paineita välittömien tavoitteiden saavuttamisesta	oppiminen tuntien paineita välittömien tavoitteiden saavuttamisesta
toisilta lainaamista ei rohkaista	rohkaistaan toisilta lainaamista
virheiden pelko	virheistä oppiminen
muistiinpanojen opettelu	luova ongelmanratkaisu

4 YRITTÄJYYS.

Yrittäjyys ja erityisesti sisäinen yrittäjyys voidaan tiivistää erityisiksi teeseiksi, joita ovat mm. eettinen pohja elämälle, lähtölaukaus toiminnalle, muutoksen avain ja oppimisen haaste kaikille. (Heinonen & Vento - Vierikko 2002, 38 -39). He korostavat yksilön kykyä nähdä yksilön mahdollisuudet, motiivinsa tarttua niihin ja ryhtyä tekoihin sekä myös nähdä taitonsa ja osaamisensa. Yksilössä yrittäjyys ja varsinkin sisäinen yrittäjyys ilmenee itseohjautuvuutena, omanarvontuntona, sopeutumiskyynä ja työn hyvänä hallintana.

4.1 Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys

Yrittäjyys nähdään usein vain ulkoisena yrittäjyytenä ja samalla unohdetaan sisäinen yrittäjyys. Olli Luukkainen ja Jarkko Wuorinen ovat tutkineet yrittäjyyttä sisäisen yrittäjyyden näkökulmasta. He selvittivät tutkimuksessaan, miten asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat muuttuneet Matti Peltosen vuonna 1986 ja Matti Koirasen vuonna 1995 tehtyjen tutkimusten jälkeen. He halusivat myös selvittää, ovatko opettajien yrittäjyysasenteet erilaisia muihin ammattiryhmiin verrattuna. Luukkainen ja Wuorinen perustelivat opettajien asenteiden tutkimista sillä, että opettajat ovat avainasemassa muokkaamassa lasten ajattelua omalla toiminnallaan, mallillaan, ilmaisuillaan ja piiloviesteillä. He ovat myös todenneet, että yrittäjyyskasvatus on sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden, yrittäjämäisen käyttäytymisen kehittämistä ja edistämistä sekä yksilöissä että organisaatioissa. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 9,10.)

Sisäiseen yrittäjyyteen liittyy seuraavia ominaisuuksia: omatoimisuus, aktiivisuus, sitoutuminen, itseohjautuvuus, elämänikäinen oppiminen, sopeutuskyky, hyvä työn hallinta, erilaiset taidot ja valmiudet, mielekäs työ, hyvä työiihtyvyys, tuloksellisuus ja tavoitteellinen toiminta, vastuu, rohkeus ja uskallus sekä päämäärätietoisuus.

Yritteliäällä ihmisellä on vahva itsetunto ja hän uskoo selviytyvänsä tehtävistään itsenäisesti. Hän on oma-aloitteinen, riippumaton ja innovatiivinen. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 14.)

4.2 Yrittäjyyskasvatus

Yrittäjyyskasvatuksen lähtökohta voidaan perustaa eri kouluasteiden opetussuunnitelmiin, joissa yrittäjyys ja yrittäjyyden edistäminen nähdään laajana kaikkeen koulun toimintaan liittyvänä ilmiönä eikä ainoastaan suorana vaikuttamisena yksilön yritystoiminnan aloittamiseen. Niinpä tällöin on aluksi hyvä tukea yrittäjämäistä toimintaa eli tietoja, asenteita ja taitoja, joita hän tarvitsee opiskeluaikanaan sekä myöhemmin elämässään.

Yrittäjyyskasvatuksen lähtökohdat korostavat myös ulkoista yrittäjyyttä. Tällöin ajatellaan, että työpaikkoja on vähemmän tarjolla toisen palveluksessa ja niinpä ne siirtyvätkin pieniin yrityksiin ennemmin kuin suuryrityksiin tai julkishallintoon. Myös suurten ikäluokkien omistamat yritykset kaipaavat tulevaisuudessa jatkajia. Tämän päivän opiskelijat ovatkin tulevaisuudessa entistä useammin tilanteessa, jossa yrittäjyys voidaan nähdä varteenotettavana valintana. (Ristimäki 2004, 8)

Yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikkaa luotaessa on osattava ottaa huomioon yrittäjyydelle luonteenomaisen oppimistavan erityislaatuisuus eikä yrittäjyys myönteisyys ja innostus yrittämiseen voi tarttua opiskelijoihin jos opettajat eivät itse usko yrittäjyyteen. (Römer - Paakkanen 2006, 191).

Luukkainen ja Wuorinen (2002) korostavat, että yrittäjyyskasvatuksessa koulussa on kyse pedagogista valinnoista. Opettajan ratkaisut opetusmenetelmistä ovat avainasemassa lapsen ja nuoren yrittäjämäisten ominaisuuksien kehittymisen ja sisäistämisen kannalta. Heidän tekemässään tutkimuksessa (2002) oli mukana Lapin, Pohjanmaan, Etelä-Savon ja pääkaupunkiseudun kolme ammattiryhmää: opettajat, metallialan työntekijät ja yrittäjät. Kysymykset käsittelivät neljää osa-aluetta: Mitä on yrittäjyys? Yritystoiminnan yleiset esteet? Eri ominaisuuksien merkitys yrittämisessä menestymiseen? Yrittäjyyden henkilökohtaiset esteet?

Vastausten perusteella korostui tehokkuus, samoin riskinotto ja taloudellisuus. Ryhmien eroja tutkittaessa selvisi, että opettajilla ja nuorilla olivat kielteisimmät käsitykset yrittäjyydestä. Opettajat pitivät esimerkiksi häikäilemättömyyttä tärkeämpänä ominaisuutena kuin yrittäjät ja metallialan ihmiset. Yritystoiminnan

suurimmaksi esteeksi nähtiin rahoitusongelmat, lainojen vakuuskysymykset ja rahoitusvaikeudet.

4.3 Kansalliset ja kansainväliset mallit

Erialaisten yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyskoulutuksien taso, tavoitteet, laajuus ja toteuttamistavat vaihtelevat paljon eri oppilaitoksissa ja eri maissa. Paitsi teoriassa, myös käytännössä maailmalla toteutetut yrittäjyyden koulutustoteutukset jakautuvat kahteen pääluokkaan:

1. Yrittäjyyden sisältöön ja substanssiin keskittyvä koulutus, jossa opittava aines liittyy joko yrittäjyyteen tai laajemmin liiketoimintaan.
2. Tehokkaaseen ja vaikuttavaan oppimiseen pyrkivä koulutus, jossa oppiminen tapahtuu ja organisoidaan yrittäjyysmäisesti.

Luokkaan 1 kuuluvia koulutuksia laajempina tai suppeampina toteutetaan paljon. Pohjois-Savossakin lähes jokainen koulutuksen ja oppimisen kanssa tekemisessä oleva organisaatio tarjoaa jotain tähän substanssiin liittyvää tuotetta. Esimerkiksi uusien yrittäjien tuottamisessa tämä perinteinen koulutusmalli on osoittautunut hyvin tehottomaksi; vain muutama prosentti mm. ammattikorkeakouluopiskelijoista ryhtyy yrittäjiksi. Tämyntyyppinen koulutus soveltuukin parhaiten jo toimivien yrittäjien tai yrittäjäksi ryhtymispäätöksen jo tehneiden tietojen lisäämiseen.

Luokkaan 2 kuuluvia koulutuksia onkin olemassa jo huomattavasti enemmän. Osa niistä keskittyy samalla sisällön osalta johonkin liiketoiminnan substanssiin (kuten Tiimiakatemia) kun taas osa näkee yrittäjyyskoulutuksen tehokkaana pedagogisena ratkaisuna, jota voi soveltaa lähes mihin tahansa substanssiin (esim. Durham University Business School, The Foundation for SME Development).

Tämän selvityksen tulosten ja niiden sovellettavuuden kannalta kiinnostavinta oli keskittyä toteutuksiin jotka yhdistävät kummatkin pääluokat, ulottuvuudet: tehokkaan yrittäjyysmäisen oppimisen ja liiketoiminnan sekä yrittäjyyden oppimisen. Hilikka Lassilan (2007) tutkimuksessa tutustuttiin pääasiassa Internetiä käyttäen kuuteen eri

yrittäjyyttä valmentavaan koulutukseen, joista kolme oli suomalaista ja kolme ulkomaalaista koulutusohjelmaa.

Niistä pyrittiin tarkastelemaan seuraavia kysymyksiä:

1. miten opiskelijat valitaan ohjelmaan, mitä asioita painotetaan hakuprosessissa?
2. miten opinnot käytännössä järjestetään?
3. mitä opetusmenetelmiä käytetään?
4. mitä opetussuunnitelman sisältö on, oppimisen tavoitteet, laajuus?
5. miten yhteistyö yritysmaailman kanssa on rakentunut?
6. miten toiminta on rahoitettu?
7. onko tuloksia mitattu missään ja miten?

Yhteenvedona voidaan sanoa, että opiskelijavalintaan oli kiinnitetty erityistä huomiota hyvin erilaisilla kriteereillä. Järjestelyt ja menetelmät vaihtelivat. Vaikka verkko-opetusta käytettiin hyödyksi, opetuksessa korostettiin ryhmäytymisen ja yhdessä tekemisen merkitystä. Luento-opetusta oli pyritty minimoimaan ja oppiminen tapahtui käytännön projektien avulla. Yritysyhteistyö koettiin tärkeäksi, oppimistuloksia ei ole mitattu ja eri koulutuksien tehokkuuden vertailu ei ole siten mahdollista.

Oppimisprosesseissa yrittäjyys ja koulutus voidaan yhdistää kolmella tavalla (Saurio 2003).

- koulutus yrittäjyydestä
- koulutus yrittäjyyden avulla
- koulutus yrittäjyyteen

Koulutus yrittäjyydestä lisää tietoisuutta yrittämisestä ja yrittäjyydestä tärkeänä toimijana yhteiskunnassa ja työskentelyasenteena sekä erilaisina johtamistyylihin ja työolosuhteisiin liittyvinä tekijöinä. Koulutus yrittäjyyden avulla tarkoittaa niitä pedagogisia ratkaisuja, jossa käytetään oppimisen välineinä aitoja yrityksiä ja yrittäjiä

sekä yrityspelejä ja harjoitusyrityksiä. Koulutus yrittäjyyteen tähtää oman yrityksen perustamiseen ja lisää tietämystä toimia yrittäjänä.

Tulevaisuuden kehityshaasteeksi on Saurion (2003) raportissa asetettu se, miten ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat uudistetaan yrittäjyyden näkökulmasta. Onko tarkoituksenmukaista viedä yrittäjyyttä läpi läpäisyperiaatteella vai eriytetäänkö valmennus yrittäjyyteen omaksi koulutusohjelmaksi tai opintojaksoksi. Ammatillisen ja yrittäjäosaamisen yhdistäminen edellyttää kuitenkin koulutusohjelmien sisällön uudistamista ja valintojen tekemistä sisältöjen ja rakenteiden välillä sekä opiskeluajan pidentymisen hyväksymistä.

Kartoituksen perusteella voidaan sanoa, että vastaavaa tähän tarkoitukseen sopivaa valmista toteuttamismallia ei löytynyt. Jokaisen organisaation taholta tulee tiettyjä reunaehtoja, jotka on huomioitava opetusta toteutettaessa. Opintojen laajuus asettaa myös omat reunaehdot. Tarkastellut ohjelmat olivat laajempia kuin monialaisena toteutettavien yrittäjyysopintojen laajuus voi käytännön syistä olla, koska opintoihin on sisällyttävä ammattitaidon takaamiseksi tarvittavat opinnot. Kuitenkin jo toteutettujen koulutuksien antamaa tietoa ja kokemusta voidaan hyödyntää, kun on ajankohtaista tehdä varsinainen opetussuunnitelma ja ratkaista pedagogiset menetelmät.

5. YRITTÄJYYSKATEMIA-SELVITYSHANKE

5.1 Selvityksen taustaa

Lasten ja nuorten kasvatuksesta yrittäjyyteen, yrittäjyyskasvatuksesta, on puhuttu kaikkien eri ikäisten kasvatuksen ja opetuksen yhteydessä. Erityisesti siihen on kiinnitetty huomiota peruskoulussa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Konkreettisimmin asia on koskettanut juuri ammatillisia oppilaitoksia, joissa usein opintojen tavoitteisiin on kirjattu yrittäjyys. Tutkimustietoa nuorten asenteista yrittäjyyteen on vähän ja niistä ei löydy vastausta tämän päivän nuoren aikuisen asennoitumisesta yrittäjyyteen. Viime vuosikymmenen voimakkaat panostukset yrittäjyyskasvatukseen eri koulutusasteilla eivät ainakaan vielä ole luettavissa viimeisten vuosien aikana toteutetuissa asennetutkimuksissa. Panostukset

yrittäjyyskasvatukseen eivät ainakaan toistaiseksi ole konkretisoituneet kasvavana yrittäjyysintentiona ja lisääntyvänä uusyrityskantana.

Yrittäjyyskasvatuksen painopistealueet ja tavoitteet ovat olleet erilaiset eri yhteyksissä. Osa yrittäjyyskasvatuksen ohjelmista painottaa ulkoista yrittäjyyttä ja yrittäjäksi ryhtymisen konkreettista tietoutta, osassa pääpaino on ollut sisäisessä yrittäjyydessä, yrittäjämäisissä asenteissa. Luonnollisesti ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa pyritään luomaan valmiuksia ryhtyä yrittäjäksi ja nuorempien ikäluokkien kohdalla korostuu sisäinen yrittäjyys. (Leskinen 2000, 13-19, Ristimäki 2002, 4-5.)

Yrittäjyyskasvatuksen erityisenä tavoitteena on siten kehittää oppijassa sellaisia tietoja, taitoja ja asenteita, jotka ovat hyödyksi työelämässä ja elinkeinoelämässä. Halutessamme kasvattaa ja kouluttaa uusia yrittäjiä emme voi kouluttajina muuttaa oppijoiden yleisiä taustatekijöitä, mutta voimme vaikuttaa asenteisiin ja arvoihin lisäämällä tietoa yrittäjyydestä ja yritystoiminnasta. Voimme myös vaikuttaa yksilön toimintaympäristöön lisäämällä yrittäjämönteisyyttä ja vuorovaikutusta yritysmaailman kanssa. Lisäksi voimme tukea ja auttaa niiden sellaisten oppijoiden motivaatiota, joilla on tavoitteena ulkoinen yrittäjyys.

5.2 Selvityshankkeen tavoitteet ja sisältö

Savonia ammattikorkeakoulu on halunnut omalta osaltaan panostaa alueensa yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistämiseen selvittämällä yrittäjyysopintojen tarjonnan lisäämisen mahdollisuutta ammattikorkeakouluopiskelijoille. Tämän Yrittäjyysakatemiaksi nimetyn selvityshankkeen tavoitteena olikin luoda kaikki toimijat huomioiva taloudellisesti toteuttamiskelpoinen, opiskelijoita kiinnostava ja alueen yrittäjyyttä hyödyntävä suunnitelma opintojen toteuttamiseksi.

Yrittäjyysakatemia-selvityshankkeen lähtökohtana oli tukea yrittäjyydestä kiinnostuneiden opiskelijoiden kasvua yrittäjyyteen ja auttaa heitä oivaltamaan yrittäjyyden mahdollisuudet työelämässä. Tämä selvityshanke oli ensimmäinen kattava selvitys eri aloja yhdistävän korkeakoulututkintoon johtavan yrittäjyysohjelman luomiseksi Suomessa.

Selvityshankkeen tavoitteena oli mahdollisesti syntyvän Yrittäjyysakatemian pyrkimys edistää moniammatillista yhteistoimintaa ja ymmärrystä jo opiskeluaikana. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että eri alojen opiskelijat oppivat jo opiskeluaikanaan työskentelemään erilaisissa yritys ympäristöissä. Yrittäjyysakatemia myös yhdistäisi Savonia -ammattikorkeakoulun alueellisten yksikköjen yrittäjyyden kehittämistavoitteet ja sen vaikutukset tulisivat näkymään myös maakunnassa pitkällä tähtäyksellä pk-yritysten määrän lisääntymisenä, maakunnan yrittäjyysosaamisen kehittymisenä sekä alueen kilpailukyvyyn ja vetovoiman paranemisena.

Savonia -ammattikorkeakoulun tavoitteena on mm. entistä tiiviimpi yhteistyö alueen elinkeinoelämän kehittämisessä erityisesti tekniikan, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon, sosiaali- ja terveysalan, kulttuurin, matkailu- ja ravitsemisalan sekä luonnonvara-alan alueilla. Perinteiset yritysten ja oppilaitosten yhteistyömuodot (kuten käytännön harjoittelu, opinnäytetyöt, vierailut, yrityshautomot, opiskelijajaritykset, liiketoimintakilpailut, teemapäivät, kummiluokkatoiminta yms.) eivät kuitenkaan riittävässä määrin kannusta ja valmenna nuoria yrittäjyyteen. Maakunnan nuorten yrittäjyyden edistämiseksi tarvitaan siis uusia malleja ja innovatiivista oppimisympäristöä.

5.3 Yrittäjien mielipiteet

Yhdeksi selvityshankkeen keskeiseksi osioksi nostettiin jo suunnitteluvaiheessa alueen yrittäjien mielipiteiden ja pk-yritysten käytännön toimintaedellytysten kartoittaminen yrittäjyyskoulutuksessa. Yrittäjät näkivät, että Yrittäjyysakatemian kaltaiselle koulutukselle on selkeä tarve. Monessa yrityksessä on tällä hetkellä menossa sukupolvenvaihdos ja yritystoiminnalle tarvitaan kipeästi potentiaalisia jatkajia. Tutkimuksessa tuotiin myös esille se seikka, että koulumaailma on viritetty tuottamaan työntekijöitä eikä yrittäjiä. Lisäksi oppilaitosten asenteisiin kaivattiin myös muutosta.

Koulutuksella voitaisiin vaikuttaa opiskelijoiden asenteisiin, sillä usein nuorilla ei ole tarpeeksi tietoa yrittäjyydestä tai heillä on negatiivinen kuva tai vääränlainen asenne yrittäjyyttä kohtaan. Myös opetuksen käytännönläheisyys nousi esille keskusteluissa, ja niinpä haastatellut yrittäjät totesivat, että opiskelijoille on annettava realistinen kuva yrittäjyydestä, kuitenkin positiivisessa mielessä.

Käytännön toimiksi ehdotettiin esimerkiksi kummiyrityksiä, jonka kanssa opiskelija voisi tehdä yhteistyötä koko koulutuksen ajan. Kummiyrityksen avulla opiskelijalle hahmottuu realistinen kokonaiskuva kaikista yrityksen toiminnoista. Haastatteluissa nousi esille myös työharjoittelujakson merkitys. Ammattitaito tulee käytännön kautta, joten se voi pehmentää laskua yrittäjäksi ryhtymisessä. Yrittäjät painottivat myös verkostoitumisen tärkeyttä. Kummiyritysten ja työharjoittelun kautta opiskelijalle muodostuisi jo opiskeluaikana kontaktiverkosto, jonka puoleen kääntyä, kun yrityksen perustaminen on ajankohtaista.

Ammattikorkeakoulun puolelta tulisi olla yhteyshenkilö, joka toimisi linkkinä yrittäjyysakatemian yritysten ja koulun välillä. Yrittäjät painottivat opettajan kiinteää suhdetta työelämään. Samoin avoimuutta toivottiin entistä enemmän yritysten ja koulun välille ja yritykset painottivat myös sitä, että ne osallistuisivat mielellään akatemian toimintaan, mutta eivät luonnollisesti voi ottaa siitä vastuuta.

Yrittäjien näkemykset yrittäjyysopintoja kohtaan ovat seuraavat:

1. Odotukset yrittäjyysopintoja kohtaan

- yritykset odottavat oikean asenteen omaavia, osaavia työntekijöitä
- jatkajia yrittäjäpolvenvaihdoksiin
- monipuolista yhteistyötä, joka hyödyntää molempia osapuolia, yksi yhteyshenkilö yrityksiin päin.

2. Mahdollisuudet osallistua käytännön toimintaan

- tarjoamalla yritykseen liittyviä projektitöitä opiskelijoille
- luennoimalla ja osallistumalla sopivin tavoin opetukseen
- tarjoamalla työharjoittelupaikkoja
- toimimalla kummiyrityksenä

5.4 Opiskelijoiden asenteet

Yrittäjyysakatemian toteuttamisen lähtökohtana voidaan pitää sitä, ovatko opiskelijat kiinnostuneita yrittäjyysopinnoista ja yrittäjyydestä. Niinpä opiskelijoilta haluttiinkin kysyä, millaiset yrittäjyysasenteet heillä on, olisiko heillä kiinnostusta osallistua yrittäjyyteen ja yritystoimintaan liittyviin opintoihin sekä suunnitelmia / halua ryhtyä yrittäjäksi.

Tutkimuksen tuloksista voidaan poimia mm. seuraavia yksityiskohtia: Opiskelijat näkivät yrittäjyyden kiinnostavana, haasteellisena ja itsenäisenä tehtävänä, jossa voi menestyä. Vastauksista voitiin lukea yrittäjälle tarpeellisia ominaisuuksia, kuten itsenäisyys, vastuullisuus, määrätietoisuus, kyky ottaa haasteita vastaan ja usko omiin kykyihin.

Kysyttäessä kiinnostusta yrittäjyyteen vastaajista 57 % on leikitellyt ajatuksella perustavansa joskus tulevaisuudessa oman yrityksen, 15 % on jo suunnitellut yritystoiminnan aloittamista ja ainoastaan 27 % vastasi, että ei ole ajatellut ryhtyvän yrittäjäksi. Selvitystyön kannalta keskeisin ja kiinnostavin kysymys on, ovatko opiskelijat kiinnostuneet yrittäjyysopinnoista ja miksi. Tutkimuksen pääkysymys asetettiin muotoon: Oletko kiinnostunut yrittäjyyteen ja yritystoimintaan liittyvistä opinnoista, mikäli ne voisivat olla osa omaa tutkintoasi. Kysymykseen vastasi myönteisesti, olen kiinnostunut 65 % vastaajista ja kielteisesti 35 % vastaajista.

Yhteenvedona voidaan todeta, että opiskelijat ovat kiinnostuneet yrittäjyysopinnoista ja usealla on suunnitelmissa perustaa oma yritys tulevaisuudessa. Asenne yrittäjyyteen on positiivinen ja asenteeseen vaikuttavat positiivisesti oma työkokemus sekä yrittäjien määrä omassa lähipiirissä, erityisesti ydinperheessä.

5.5 Ehdotukset yrittäjyysakatemian toteuttamiseksi

Malli perustuu monialaisten ammattikorkeakouluopiskelijoiden, alueen kummiyritysten ja monialaisen ammattikorkeakoulun yrittäjyysosaamisen yhdistämiseen. Opiskelijat voivat olla opiskelijoina Savonia -ammattikorkeakoulun eri toimipisteissä, kuitenkin niin, että varmistetaan yhteinen oppimisympäristö sekä opettajien, opiskelijoiden että yritysten välinen yhteistyö. Opiskelijat valitaan

haastattelujen perusteella ja ensimmäisen ryhmän koko on 25 ammattikorkeakouluopiskelijaa, jotka ovat suorittaneet oman alansa perusopinnot.

Suunnitelmien edetessä aikataulun mukaisesti, ensimmäiset opiskelijat valitaan keväällä 2006 ja opinnot käynnistyvät syksyllä 2006. Jokainen valituksi tullut opiskelija esittää / valitsee oman kummiyrityksensä. Tätä ennen alueen eri alojen yrityksiä on lähestytty henkilökohtaisesti ja pyydetty mukaan yrityskummeiksi tai projektikumppaniksi.

6 TIIMIN KEHITTYMINEN

Ryhmä- ja tiimityöskentelyn kehitysvaiheita voidaan ilmaista useammalla tavalla teoriapohjasta riippuen. Oman kehityshankkeen edistymisen arvioinnissa on huomioitava peruslähtökohtana se, ettei tiimi sinänsä ole itse tarkoitus, vaan sen suoritustavoite (Sydänmaanlakka 2006, 47).

6.1. Ryhmästä tiimiksi

Katzenbach – Smith (1993, 70) jakaa ryhmän kehitysprosessin viiteen eri vaiheeseen suoritustulosten kautta. Työryhmä on irrallinen, yhteisvastuuta vailla oleva ja tiettyä tehtävää varten perustettu ryhmä, jolla ei ole realistista yhteistä päämäärää ja lisäsuoritustavoitetta. Lähinnä kyse on tietojen vaihdosta auttaakseen jäsenen omassa suorituksessa. Valettiimillä on lisäsuorituksen tarvetta, mutta se ei panosta riittävästi eikä pyri tosissaan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Se kuluttaa enemmän resursseja enemmän kuin antaa vastaavaa hyötyä. Suoritustasossaan se jää työryhmää huonommalle tasolle. Potentiaalisen tiimin suoritustaso on parempi. Sen pyrkimykset ovat vilpittömiä, mutta puutteita on yhteisvastuussa, päämäärien ja tavoitteiden selkiyttämisessä. Työelämässä on paljon potentiaalisia tiimejä. Todellinen tiimi koostuu sitoutuneista ihmisistä, joilla on toisiaan täydentävää osaamista. Heillä on yhteinen päämäärä ja tavoite ja he tuntevat yhteisvastuuta. Huipputiimi ylittää odotettua parempiin tuloksiin ja täyttää todellista tiimiä paremmin kaikki tiimityön ehdot, Jäsenet ovat sitoutuneet myös tiimin toisten jäsenten menestykseen.

6.2 Tiimissä oppiminen

Tiimityöllä pyritään parantamaan tehokkuutta, mutta suoritusten lisäksi tiimi on myös uuden oppimisen väline organisaatiolle. Ryhmän kehittämisprosessi ja suoritustason parantaminen edellyttävät jatkuvaa koulutusta sekä alaisille että esimiehille. Toisin sanoen tiimityöhön sisältyy oppimista ja tiimityöskentelyä on tuettava koulutuksella. (Sydänmaanlakka 2006, 47)

Hän määrittelee oppimisen prosessiksi, jossa yksilö hankkii uusia tietoja, taitoja, asenteita, kokemuksia ja kontakteja, jotka johtavat muutoksiin hänen toiminnassaan. Todelliseen oppimiseen kuuluu soveltaminen, jotta oppimisen seurauksena jotain muuttuisi. (Sydänmaanlakka 2007, 33-34)

6.3 Oppimisprosessit

Yksilötasolla tapahtuva oppiminen on tärkein ja on perusta organisaation muille tasoille. Ihminen muokkaa tietoja ja kokemuksia arvioinnilla ja ymmärryksellä ja lopulta soveltaa. Soveltaminen antaa uusia kokemuksia ja valmiuksia ja tämä prosessi jatkuu samaa oppimiskehää. Tiimitasolla tapahtuva oppimisprosessi tapahtuu vastaavalla kaavalla. Tiimissä yhteinen toiminta muokkautuu yhteisen arvioinnin ja yhteisen ymmärryksen kautta yhteiseksi suunnitteluksi. Tiimioppiminen on enemmän kuin jäsenten yhteinen oppiminen. Tiimissä kyse on nimenomaan niiden ratkaisuehdotusten tuottamisesta, joita yksilöt eivät olisi yksin keksineet. (Sydänmaanlakka 2007, 50 -53).

Yksilö- ja tiimioppiminen ovat tässä yhteydessä tärkeimmät käsitteet ja helposti hahmotettavissa. Sydänmaanlakan oppimiskehän toimivuutta yhdistettynä toimintaoppimiseen voitaneen kuvata kansanomaisella, yleisesti käytetyllä sanonnalla ”tekemällä oppii”

6.4 Tiimin johtaminen

Tiimin johtamisella tarkoitetaan kykyä toimia tiimissä ja johtaa tiimiä niin, että tiimi saavuttaa tehokkaasti tuloksensa. (Sydänmaanlakka 2007, 156). Vähitellen tiimin

vetäjän on löydettävä tasapaino siinä, milloin hän toimii asiantuntijana, ohjaajana, käskijänä tai tiimikurin pitäjänä. On huolehdittava siitä, että annetaan tilaa tiimin

päätöksenteolle ja kehittymiselle. Rooli siis muuttuu tiimin kehityksen myötä, mutta hänen on ymmärrettävä, mitä milloinkin tarvitaan ja puututtava toimintaan sen mukaan. (Katzenbach - Smith 1993, 146-150)

7 YTIIMIN TOTEUTUS

Vaihtoehtoinen, yrittäjyyttä painottava tapa suorittaa osa ammattiopintoja, yTiimi perustettiin syksyllä 2007. Opinnot koostuvat kolmesta opintokokonaisuudesta: Liiketoimintamallit ja yrittäjyys (10 op), Asiakkuuksien johtaminen ja myynnin kehittäminen (10 op) ja Osaamisen johtaminen ja tietotyö (10 op). yTiimi toimii omana ryhmänään tiimimanagerin ohjauksessa ja opiskelussa painotetaan tiimioppimisen ja käytännönläheisyyden lisäksi myös itsenäisen opiskelun merkitystä. yTiimin opinnot on suoritettu osana erilaisia projekteja yhteistyössä yrittäjien kanssa. Alueen yrittäjät ovat tarjonneet yTiimin opiskelijoille projekteja, ratkaistavia ongelmia tai asiantuntijuutta jollain erityisalueella. Toteutetut projektit ovat olleet mm. erilaisia markkinatutkimuksia, liiketoimintasuunnitelmien täsmentämistä, kokonaan uudentyyppisen liiketoiminnan kartoittamista sekä uuden tuotteen lanseeraamista. Tehdyt projektit ovat antaneet mahdollisuuden opiskelijoille päästä sisälle eri alojen yritysten toimintaan ja auttaneet ymmärtämään yrittäjien ajatusmaailmaa. Nämä ns. kummiyritykset ovat osoittautuneet hyvin yhteistyökykyisiksi ja opiskelijat ovatkin kokeneet nämä projektit erittäin antoisiksi ja samalla opettaviksi.

Yhteistyöprojektien lisäksi joka jaksolla on yhdessä käyty läpi aiheeseen liittyvää teoriaa ja harjoituksia, ryhmätöitä ja alan kirjallisuutta syventäviä ”kirjasynnytyksiä”. Lisäksi opiskelijoiden itsenäinen työskentely oppimispäiväkirjojen ja tehtävien muodossa on monipuolistanut kulloisenkin aihealueen omaksumista. Opintojen arvioinnissa yTiimissä suoritettavat opinnot arvioidaan yleisten arviointiperiaatteiden mukaisesti. Kukin 10opintopisteen kokonaisuus arvioidaan omana kokonaisuutenaan. Opintokokonaisuuden arviointi voi perustua yhteen tai useampaan

arviointimenetelmään. Käytännössä jatkuva arviointi esim. projekteissa toimimisesta ja numeroarvioinnit eri tehtävistä muodostavat eri moduulien lopullisen arvosanan.

7.1 Yrittäjyystiimi ryhmästä tiimiksi

Ensimmäinen yrittäjyystiimi muodostui kahden eri oppilaitoksen opiskelijoista: tulevista tradenomeista ja restonomeista. Osa valituista oli jo ennestään tuttuja ja varsinkin alussa oli havaittavissa, että eri oppilaitosten opiskelijat ryhmäytyivät mielellään tuttujen kanssa. Kuitenkin jo projektien alkuvaiheessa tapahtui selvää lähentymistä, sillä tällöin jouduttiin työskentelemään hyvinkin tiiviisti toisten, vieraiden opiskelijoiden kanssa.

Toinen asia, mikä edisti tiimiytymistä, oli yhteisen matkan suunnittelu koko opiskeluajan. Keskustelut eri matkakohteista, tarvittavan rahamäärän kerääminen ja muut yksityiskohdat auttoivat osaltaan toisiin tutustumista. Ei sovi unohtaa myöskään epävirallisia tapaamisia, joita järjestettiin mm. saunailtojen merkeissä. Valmentajien taholta pyrittiin myös siihen, että uusien projektien ryhmät muodostettiin eri henkilöistä, jolloin päästiin tekemään hankkeita uusien tuttavuuksien kanssa.

Vastaavasti ne seikat, jotka omalta osaltaan hankaloittivat tiimin syvällisempää ja tiiviimpää olemusta koko sen olemassa olon ajan, tulivat myös selväksi. Opiskelijat voivat olla poissa viikoittaisesta tiimipäivästä, ja tällöin tutustuminen ja yhdessäolo saattoi rajoittua pitkälti projektityöskentelyyn. Samoin viimeisen jakson aikana monet olivat opinnoissaan jo siinä vaiheessa, että yhteiset tiimipäivät keräsivät ainoastaan osan porukasta paikalle. Tiiminvetäjän rooli muuttui tiimin kehityksen myötä, kuten jo aiemmin todettiin. Itse koin tilanteen siten, että roolini muuttui alun asiantuntijasta entistä enemmän innostajaksi ja motivoijaksi.

Ensimmäisen yrittäjyystiimin oppimisprosessissa opitun tiedon soveltaminen oli tärkeää jo sen vuoksi, että oppimisen seurauksena jotakin muuttuisi. Tämä näkökulma oli huomionarvoinen jo senkin takia, että yrittäjät erilaisia projekteja tarjotessaan olettivat, että tiimimme kehittäisi tai muuttaisi heidän liiketoiminnalleen tärkeitä asioita.

7.2 Opiskelijapalautteet

Opiskelijapalautteita saatiin kaikkiaan 11 kpl ja keskiarvoksi muodostui 4,0, jota on pidettävä hyvänä tuloksena. Alla olevassa taulukossa on kerätty parhaat ja vastaavasti huonoimmat asiat yTiimi - opiskelun suhteen.

TAULUKKO 2. yTiimi opiskelun parhaat ja huonoimmat puolet

Parasta yTiimi opiskelussa:	Huonointa yTiimi opiskelussa:
<ul style="list-style-type: none"> - projektit - muilta oppiminen - tiimiohjaajat (omat) - todella hyvin pidetyt ”luennot” - hyvät oppimistehtävät - synnytykset aineettomasta pääomasta - opiskelun keskittyminen perjantaille - hyvä ryhmähenki - matkalle pääseminen - mahdollisuus tiiviiseen ryhmähenkeen - erilainen opiskelutapa motivoi - kuuluminen ”johonkin” - suuremmat opiskelukokonaisuudet yksittäisten kurssien sijaan - asiakokonaisuuden hyviä - oleelliset asiat tehostetusti käyty läpi - tietty opiskelun vapaus oman kiinnostuneisuuden mukaan - tiimityöskentely - yrittäjiin ja yrityksiin tutustuminen - ryhmä on ollut toimiva - tiimi itse - muilta oppiminen 	<ul style="list-style-type: none"> - turhiin asioihin aikaa - jotkut oppimissisällöt enemmän käytännöllisiä - välillä aikataulut - alkuosa projektihallinnassa - vierailevien valmentajien välillä ohi aiheesta menevä opetus - aikaa on aina liian vähän - vielä kehittymättömät toimintatavat - jotkut vierailevat opettajat eivät olleet ajan tasalla - tiettyjen kokonaisuuksien kohdalla olisi suunnitelmallisuutta voinut olla enemmän - joidenkin opintojaksojen toteutus - joidenkin opintojaksojen aikataulun tiiviys

8 POHDINTA

Haasteita hyvin alkaneelle mallille tulee jatkossa kuitenkin olemaan. Tärkeimpänä näen sen, pystymmekö saamaan uusia opiskelijoita myös muista Savonia - ammattikorkeakoulun yksiköistä kuin mitä tällä hetkellä on edustettuna. Nyt on jo tiedossa, että Muotoiluakatemia opiskelija aloittaa ensi syksynä yrittäjyystiimissä, mutta edelleen esim. tekniikan ja terveystieteiden puolelta emme ole rekrytoineet opiskelijoita.

Toinen tärkeä asia on uusien valmentajien löytäminen. Vierailevat opettajat ovat käyneet pitämässä luentoja, mikä on todettu erittäin hyväksi käytännöksi. Kuitenkin pitkäaikaisempi valmennussuhde olisi omiaan helpottamaan ja samalla lujittamaan tiimihenkeä ja vuorovaikutusta. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan tiimin valmennuksen henkilöityminen määrättyihin valmentajiin, vaan ajatus on löytää uusia, aktiivisia ja motivoituneita opettajia, jotka tuntevat yrittäjyyskasvatuksen omakseen.

Yrittäjien rooli on tärkeä projektien löytämisessä ja esimerkin näyttämisessä. Uusien yrittäjien rekrytointi yrittäjyystiimin kummeiksi taloudellisesti vaikeina aikoina on haastavaa. Lisäksi jo olemassa olevien kummiyrittäjien ideat ja projektit saattavat olla jo työstetty niin pitkälle tai niitä ei yksinkertaisesti ole, jolloin niiden hyödyntäminen valmennuksessa on vaikeaa.

Muiden yrittäjyysvalmennusta antavien oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää jo pelkästään kokemusten vaihdon ja erilaisten tapaamisten takia. Uskon, että Jyväskylän Tiimiakatemia, Tampereen Proakatemia ja Kajaanin Intotalo tulevat olemaan entistä tärkeämpiä kumppaneita mm. kehitettäessä uusia valmennusmetodeja yrittäjyyskasvatuksen alalla.

LÄHTEET

Heinonen, J. & Vento - Vierikko, I. 2002. Sisäinen yrittäjyys Uskalla, muutu, menesty. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy

Katzenbach, Jon R. Smith, Douglas.K. 1993. Tiimit ja tuloksekas yritys. Weilin+Göös. Jyväskylä 1993.

Koiranen, M. 1997. Henkinen kasvu yrittäjyyteen. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta.

Lassila, H. 2007. Selvitys Yrittäjyysakatemiahankeesta. Savonia-ammattikorkeakoulu. Savonia Business.

Leskinen, P-L. 2000. Yrittäjyyttä etsimässä – kokemuksia ja ajatuksia yrittäjyyskasvatuksesta. Helsinki: Edita.

Luukkainen, O. & Wuorinen, J. 2002. Yrittävä elämänsäsenne. Kasvaminen yksilönä ja yhteisönä. Jyväskylä: PS -kustannus.

Pylkkä, O. 2005. Oppimiskäsitykset. Versio 1 päivitetty 16.8.2005. [http:// www.vte.fi/sisu/oppimisk](http://www.vte.fi/sisu/oppimisk).

Rasinkangas, A. 2003. Student guide. Opiskelijaksi ongelmalähtöiseen oppimiskulttuuriin. Hämeenlinna: Ilves-Paino Oy.

Rasinkangas, A. 2004. Matka ongelmalähtöiseen oppimiskulttuuriin. Saarijärvi: Saarijärvi Offset Oy.

Ristimäki, K. 2002. Teoksessa Löydä oma yrittäjyytesi!

Yrittäjyyskasvatushanke Pohjois-Savossa. Kuopion yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Tietoteknia: Kuopio.

Römer -Paakkanen.T. 184 -195. Opettajien yrittäjyyden jatko-opinnot

Jyväskylän yliopistossa: Yrittäjyyden säteilyttäminen kaikkeen opetukseen ammattikorkeakoulussa ja toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa.

Teoksessa Kyrö. P. & Ripatti. A. (toim.) Yrittäjyyden opetuksen uudet tuulet. 2006. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Saurio, S. 2003. Yrittäjyyden edistäminen ja yrityshautomotoiminta

ammattikorkeakouluympäristössä. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Tutkimukset 1/2003.

Sydänmaanlakka, Pentti. 2006. Älykäs johtajuus. Ihmisten johtaminen

älykkäissä organisaatioissa. Talentum. Helsinki.

Sydänmaanlakka, Pentti. 2007. Älykäs organisaatio. Talentum. Gummerus

kirjapaino.

LIITTEET

Liite 1. yTiimin07 Palautekysely syksy 2008

Palautteita yhteensä 11 kpl

1. Läsnaolotunnit yTiimissä? Keskimäärin 57,9 tuntia
2. Kirjasynnytysten valmistelu? Keskimäärin 7,9 tuntia
3. Muiden harjoitustöiden valmistelu? Keskimäärin 21,5 tuntia
4. Yritysyhteistyöprojektit? Keskimäärin 16,9 tuntia
 - joista yrityksissä/yrittäjän kanssa yhdessä keskimäärin 3,3 tuntia
 - yritysten asiakkaiden kanssa keskimäärin 7,1 tuntia
5. Muu opintoihin liittyvä ajankäyttö? Keskimäärin 9,4 tuntia
6. Mikä: Matkaprojekti, yTeam Ng-hallinto, yTeamin hallinto

Tapaatko muita yTiimiläisiä opintojen ulkopuolella?

- Koko ajan
- Päivittäin
- Silloin tällöin
- Yhteisiä illanviettoja joidenkin kanssa
- Oppitunneilla
- Joitakin kertoja syksyn aikana
- Kyllä, satunnaisesti
- Viikoittain
- Kyllä, paljon päivittäin

Miten usein tapaatte ja kauanko keskimäärin?

- 1 kerta/kk n. 4h
- Päivittäin, useita tunteja
- Päivittäin n. tunnin tai pari

Oma arvosanasi yTiimin opinnoista yleensä (1 – 5): Keskiarvo 4,0

Oma arvosanasi panostuksesta yTiimin opintoihin (1 – 5): Keskiarvo 4,4

Muuta: -

Vastaa seuraaviin väittämiin asteikolla 1-5 (1=vastaa vähiten mielipidettäsi, 5=vastaa eniten mielipidettäsi)

Keskiarvo

1. Mielestäni yTiimi on toiminut hyvin	3,7
2. Koen, että olen oppinut uusia asioita yrittäjyydestä ja liiketoiminnasta	4,3
3. Koen, että olen oppinut uusia asioita yrittäjyydestä	4,1
4. Uskon, että yTiimin opinnoista on minulle hyötyä tulevaisuudessa	4,5
5. Tiedottaminen yTiimin asioista on ollut riittävää	3,3
6. Yrittäjät ovat luottaneet siihen mitä me opiskelijoina teemme	3,6
7. Yhteistyö yrittäjien kanssa on sujunut hyvin	3,7
8. Uskon että opiskelijoiden panoksesta on ollut hyötyä yrityksille	3,9
9. Yhteistyö yTiimin valmentajien kanssa on toiminut hyvin	4,6
10. yTiimin valmentajat ovat olleet asiantuntijoita	4,5
11. Koen yrittäjien vierailujen yTiimissä olleen hyödyllisiä	4,6
12. Opintoihin liittyvät tehtävät ovat olleet riittävän haastavia	4,4

13. yTiimissä on ollut hyvä ryhmähenki	4,8
14. Olen saanut riittävästi tietoa yrittäjien projekteista	3,5
15. Opinnot yTiimissä ovat vastanneet odotuksiani	3,9
16. Olen kokenut hyötyväni yhteistyöstä muiden opiskelijoiden kanssa	4,7
17. yTiimin opinnoissa on ollut riittävästi haasteita	4,5

Väittämien keskiarvot graafisesti:

